

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/87/2024
Identifikačné číslo spisu:	6115212107
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6115212107.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Eriky Zajacovej v spore žalobcu Ing. D. M., narodeného XX. E. XXXX, U., M. XX, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o zaplatenie 282.029,80 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 16C/218/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. mája 2022 sp. zn. 17Co/6/2021, takto

rozhodol:

Dovolenie proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a zaviazal žalovanú k zaplateniu sumy 28.474,77 eur žalobcovi z a m i e t a.

Rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa úrokov z omeškania a vo výrokoch o nárokoch na náhradu trov konania žalobcu a žalovanej z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia v r a c i a odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 20. decembra 2023 č. k. 16C/218/2015-387 a uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 27. mája 2024 č. k. 16C/218/2015-410 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 23. septembra 2020 č. k. 16C/218/2015-226 (v poradí druhým) rozhodol tak, že žalobu zamietol (I. výrok) a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd rozhodne o ich výške (II. výrok).

1.1. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa žalobou doručitou súdu dňa 09. júna 2015 domáhal proti žalovanej náhrady škody z titulu nespravodlivého odsúdenia na dlhodobý trest odňatia slobody. Okresný súd po zrušení veci krajským súdom zaslal žalobcovi výzvu, ktorou žiadal, aby tento doplnil žalobu v zmysle rozhodnutia odvolacieho súdu s tým, že jeho právny zástupca lehotu ignoroval, vo veci sa nevyjadril, neustálil súdu tituly uplatneného nároku, presne nešpecifikoval, akú časť žalovanej sumy si uplatňuje vo vzťahu ku ktorému titulu, neuviedol, čoho sa domáha, aké dôkazy navrhuje vykonať vo vzťahu k žalovanej zo vzniku zodpovednosti žalovanej za škodu ku každému z uplatnených nárokov, a

preto zaujal právny názor, že nedoplnenie žaloby má za následok, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno. Žalobca navrhol, aby sa súd oboznámil s jeho daňovými priznaniami, ktoré sa nachádzajú v spise a svedkov, ktorých môže dodať. Súd na pojednávaní vyhlásil uznesenie o zamietnutí návrhu na vypočutie svedkov z dôvodu, že ich mená a priezviská mal žalobca možnosť doručiť súdu kedykoľvek počas konania, čo do dnešného dňa neurobil. Preto dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná. Žalobca súdu nedoručil doplnenie v súlade s opakovanou výzvou, a preto neuniesol bremeno dôkazov ani len čiastočne a svojou nečinnosťou a pasívnym prístupom spôsobil zamietnutie žaloby. Keďže žalobca neustál bremeno dôkazu, súd nemal na podklade čoho rozhodnúť, a preto rozhodol tak, že žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že úspešnej žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v plnom rozsahu.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozhodol rozsudkom zo dňa 25. mája 2022 sp. zn. 17Co/6/2021 po nariadení odvolacieho pojednávania, na ktorom zopakoval a doplnil dokazovanie listinnými dôkazmi, nakoľko súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 28.474,77 eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 8 % ročne zo sumy 28.474,77 eur od 15. apríla 2015 do zaplattenia, a to do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok I.). Zároveň rozhodol o trovách konania tak, že žalobca je povinný nahradiť žalovanej trovy konania o náhradu majetkovej škody v rozsahu 90,96 %, do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania o náhradu majetkovej škody žalovanej (výrok II.). Žalovanú zaviazal nahradiť žalobcovi trovy konania o náhradu nemajetkovej ujmy z prisúdennej sumy 25.800 eur v rozsahu 100 %, do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu (výrok III.).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že nakoľko v prejednávanej spore konanie začalo pred 30. júnom 2016, s prihliadnutím na prechodné ustanovenia § 470 ods. 1, 2 CSP na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní vecí, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany s tým, že po zrušení predchádzajúceho rozsudku súdu prvej inštancie a vrátení veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie nebolo možné napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie opätovne zrušiť, a preto odvolací súd pristúpil k vecnému posúdeniu správnosti napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

2.2. V prejednávanej veci sa žalobca domáhal žalobou doručenou súdu dňa 09. júna 2015 zaplattenia sumy 282.029,80 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Odvolací súd na pojednávaní zopakoval a doplnil dokazovanie a z listinných dôkazov ustálil skutkový stav, podľa ktorého uznesením vyšetrovateľa zo dňa 08. novembra 2001 bolo začaté trestné stíhanie a uznesením zo dňa 30. júna 2002 bolo vznesené obvinenie žalobcovi pre trestný čin podvodu. Po zamietnutí sťažnosti žalobcu bol žalobcovi ustanovený obhajca opatrením zo dňa 15. júla 2002 v osobe JUDr. Heleny Boďovej. Plnomocenstvom zo dňa 14. augusta 2002 udelil žalobca plnú moc na svoje zastupovanie v trestnom konaní JUDr. Petrovi Bacíkovi s tým, že po skončení vyšetrovania podal vyšetrovateľ návrh na podanie obžaloby. Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 22. apríla 2004 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 01. júna 2005 bol žalobca uznaný za vinného z trestného činu podvodu a bol mu uložený trest odňatia slobody v druhej nápravnovýchovnej skupine (rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 01. júna 2005). Žalobca nastúpil výkon trestu odňatia slobody dňa 08. júna 2005 a na základe príkazu na prepustenie z výkonu trestu zo dňa 11. júla 2007 bol žalobca prepustený z výkonu trestu odňatia slobody. Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 05. júna 2008 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. septembra 2008 bola povolená obnova konania a zrušený rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 22. apríla 2004 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 01. júna 2005 a súčasne boli zrušené všetky rozhodnutia, ktoré obsahovo nadväzujú na zrušené rozhodnutia, teda aj o povinnosti žalobcu nahradiť trovy obhajoby v sume 5.280,- Sk štátu. Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 15. októbra 2013 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. apríla 2014 bol žalobca oslobodený spod obžaloby, pretože nebolo preukázané, že stíhaný skutok spáchal. Rozsudok

nadobudol právoplatnosť dňa 16. apríla 2014. Vtedajší právny zástupca žalobcu bol prítomný na verejnom zasadnutí najvyššieho súdu. Žalobcovi bolo písomné vyhotovenie uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky doručené 22. júla 2014 a právnomu zástupcovi Ľubomírovi Samuelovi dňa 07. júla 2014. Žalobca požiadal o predbežné prerokovanie nároku na náhrady škody žiadosťou zo dňa 15. októbra 2014 žalovanú s tým, že oznámením zo dňa 08. apríla 2015 žalovaná oznámila žalobcovi odmietnutie plnenia. Oznámenie bolo žalobcovi doručené 15. apríla 2015. Ustanovená obhajkyňa JUDr. Helena Boďová si uplatnila trovy obhajoby v sume 5.280,- Sk (175,26 eura); JUDr. Peter Bacík si uplatnil trovy obhajoby po poskytnutej zľave vo výške 2.103,- Sk v sume 62.900,- Sk (2.087,90 eura) s tým, že zaplatené zálohy predstavovali sumu 62.900,- Sk; zvolený obhajca Ľubomír Samuel si uplatnil trovy obhajoby v sume 1.065,32 eura s tým, že podľa správy Krajského súdu v Bratislave zaplatil žalobca sumu 175,26 eura v plnej výške výkonom rozhodnutia zrážkou z pracovnej odmeny a dobrovoľnou úhradou v období od 23. júla 2007 do 13. mája 2008 a sumu 79,66 eura zaplatil žalobca v plnej výške výkonom rozhodnutia zrážkou z pracovnej odmeny od 19. januára 2006 do 22. augusta 2006.

2.3. Odvolací súd sa ďalej zaoberal všeobecnými podmienkami zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci tak, ako ju definuje zákon č. 514/2013 Z. z. Uviedol, že žalobca ako titul uplatneného nároku na náhrady škody a nároku na náhradu nemajetkovej ujmy označil výlučne rozhodnutie o treste, teda rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Preto odvolací súd nemohol dôvodnosť uplatneného nároku posudzovať v súvislosti so žiadnym iným titulom (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5MCdo/13/2010 zo dňa 20. marca 2012, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 163/2013 zo dňa 13. novembra 2013).

2.4. Odvolací súd mal tak za preukázané všetky predpoklady objektívnej zodpovednosti žalovanej za škodu podľa § 8 ods. 1 a 6 zákona 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. augusta 2007, teda súčasné splnenie kumulatívnych podmienok - existenciu rozhodnutia o treste, čiastočné vykonanie trestu odňatia slobody od 08. júna 2005 do 10. júla 2007 (v skutočnosti bol žalobca prepustený z VTOS až dňa 11. júla 2007, pričom v tomto smere je odvolací súd viazaný jeho žalobou), oslobodenie spod obžaloby, vznik škody a nemajetkovej ujmy, príčinnú súvislosť medzi rozhodnutím o treste a vznikom škody a nemajetkovej ujmy s tým, že súčasne súd nezistil splnenie žiadnej z negatívnych podmienok vo vzťahu k vzniku nároku na náhradu škody podľa § 8 ods. 1 písm. b) a § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. augusta 2007. Pokiaľ ide o námietku žalovanej, že k včasnému odhaleniu neznámej skutočnosti došlo vinou žalobcu, je zrejmé, že žalobca v priebehu trestného konania opakovane namietal podaný znalecký posudok PhDr. A. C., pričom jeho návrh na doplnenie dokazovania novým znaleckým posudkom bol trestným súdom zamietnutý. Preto podanie nových znaleckých posudkov až v konaní na obnovu konania nemôže byť na ťarchu žalobcu. Rovnako sa odvolací súd nestotožnil s názorom žalovanej, že uloženie trestu si žalobca zavinil sám, pretože z dokazovania nevyplynuli žiadne konkrétne skutočnosti, podľa ktorých správanie žalobcu bolo dôvodom jeho odsúdenia. Základ nároku žalobcu na náhradu škody a nemajetkovej ujmy bol daný.

2.5. Dokazovaním bolo preukázané, že na žalobcovi bol vykonaný trest odňatia slobody v období od 08. júna. 2005 do 10. júla 2007 na základe rozhodnutia o treste, ktoré bolo neskôr zrušené a žalobca bol nakoniec právoplatne oslobodený spod obžaloby, pretože nebolo preukázané, že sa dopustil trestného činu. Preto bolo potrebné aplikovať zákon č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. augusta 2007, pretože rozhodnutie o treste nadobudlo právoplatnosť za účinnosti zákona 514/2003 Z. z. Rozhodujúce je, kedy rozhodnutie o treste vyvolalo negatívne účinky vo vzťahu k žalobcovi v podobe právoplatného odsúdenia, t. j. dňa 01. júna 2005. Právo poškodeného na náhradu škody a nemajetkovej ujmy vzniká momentom vydania nezákonného rozhodnutia, vzatia do väzby, či zbytočnými priesťahmi v konaní bez ohľadu na to, že uplatniteľným nárokom sa stáva až po splnení všetkých ďalších podmienok, napr. oslobodením spod obžaloby (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/262/2015 zo dňa 16. marca 2016, uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/145/2011 zo dňa 12. decembra 2012).

2.6. Žalobcovi tak vznikol nárok na náhradu majetkovej škody vrátane náhrady trov konania a trov právneho zastúpenia, ktorá mu vznikla v konaní, v ktorom bolo vydané rozhodnutie o treste, pretože samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadost'učinením pre žalobcu. Vznikol mu aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o treste.

2.7. Prisúdený nárok na náhradu majetkovej škody zahŕňa zaplatenú paušálnu náhradu trov trestného

konania 79,67 eura a trov ustanovenej obhajkyne JUDr. Heleny Boďovej 175,26 eura, ktoré žalobca nahradil štátu. Ďalej nárok na náhradu majetkovej škody zahŕňa náhradu vynaložených trov obhajoby žalobcu v trestnom konaní v sume 2.087,90 eura pre JUDr. Petra Bacíka. Pokiaľ si žalobca uplatnil aj trovy obhajoby v trestnom konaní pre obhajcu Ľubomíra Samuela v sume 1.065,32 eura, v tomto smere nepreukázal tvrdenia o ich skutočnom vynaložení, a to ani na základe výzvy odvolacieho súdu v konaní, a preto v tejto časti odvolací súd po zmene napadnutého rozsudku žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol. Majetková škoda ďalej zahŕňa náhradu vynaložených trov znaleckého dokazovania v sume 331,94 eura, pričom nie je právne významné, že preddavok zaplatila manželka žalobcu, pretože v spore nebolo produkované tvrdenie, že by nešlo o výdavok hradený z prostriedkov patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Čo sa týka trov znaleckého dokazovania v sume 829,85 eura, v tomto smere žalobca nepreukázal tvrdenie o ich skutočnej úhrade, a preto v prevyšujúcej časti žalobu žalobcu nad sumu 331,94 eura ako nedôvodnú zamietol.

2.8. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zahŕňa sumu 22.800 eur za obmedzenie osobnej slobody výkonom trestu odňatia slobody v druhej nápravnovýchovej skupine za 760 dní, t. j. od 08. júna 2005 do 10. júla 2007 po 30 eur na deň. Tento nárok zahŕňa aj sumu 3.000 eur za zásah do práva na súkromie žalobcu v dôsledku nemožnosti viesť rodinný život počas výkonu trestu odňatia slobody. Dôvodnosť nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z tohto titulu bolo potrebné posudzovať podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. augusta 2007. Právna úprava v tom čase neobsahovala žiadne výslovné kritériá pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Vychádzajúc zo zákazu retroaktivity neuplatnia sa neskoršie zmeny právnej úpravy, najmä pokiaľ ide o neskôr zakotvenú limitáciu maximálnej výšky nemajetkovej ujmy (uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/19/2018 zo dňa 24. júla 2018, 7Cdo/100/2017 zo dňa 17. októbra 2018). Odvolací súd ďalej poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/191/2020 zo dňa 27. januára 2022, nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016 zo dňa 24. januára 2017, uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/154/2011 zo dňa 12. decembra 2012. Pokiaľ ide o odškodnenie nemajetkovej ujmy za obmedzenie osobnej slobody žalobcu výkonom trestu odňatia slobody za 760 dní v čase od 08. júna 2005 do 10. júla 2007 v sume 22.800 eur, čo predstavuje 30 eur denne, odvolací súd prihliadol na povahu trestnej činnosti, dĺžku pozbavenia osobnej slobody a dospel k záveru, že takáto náhrada nemajetkovej ujmy je primeraná okolnostiam posudzovaného prípadu, pretože dĺžka výkonu trestu nie je nepatrná, žalobca bol zaradený do druhej nápravnovýchovej skupiny, teda prísnejšej, pred nastúpením výkonu trestu nebol súdne trestaný. Pokiaľ ide o nárok na odškodnenie nemajetkovej ujmy za zásah do práva na súkromie v dôsledku nemožnosti viesť rodinný život počas výkonu trestu odňatia slobody, dospel odvolací súd k záveru, že primeraná výška odškodnenia vzhľadom na dĺžku výkonu trestu je 3.000 eur. Žalobca sa nemohol stretávať s rodinou, manželkou a deťmi, čo malo nepriaznivý vplyv na jeho rodinný život, zasiahlo do rodinných vzťahov a pokiaľ si uplatnil z tohto titulu nárok vo výške 200.000 eur, v prevyšujúcej časti odvolací súd žalobu ako nedôvodnú zamietol. Je pravdou, že nemajetková ujma sa prejavila dovnútra v negatívnom prežívaní poškodeného, avšak jeho vnútorný psychický stav sa nedá priamo dokazovať a možno o nej len uvažovať v tom smere, akoby podobnú ujmu pociťovala iná osoba v obdobnom postavení. Pokiaľ ide o ďalšie tvrdené negatívne prejavy ako napríklad zníženie vážnosti v spoločnosti, nemožnosť zamestnať sa, tieto už preukazovať v tomto smere možno. Žalobca okrem bremena tvrdenia neunesol dôkaznú povinnosť. Pokiaľ predložil pracovnú zmluvu nie je zrejmé, aký vzťah má tento dôkaz k jeho tvrdeniu, že sa nemohol po prepustení z výkonu trestu zamestnať.

2.9. Preto odvolací súd prisúdil žalobcovi spolu sumu 28.474,77 eura z titulu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Čo sa týka nároku na náhradu za stratu zárobku v sume 54.479,86 eura, v tomto smere žalobca nepreukázal, že by bol dosiahol v dôsledku pravidelného chodu vecí ním tvrdený príjem. Žalobca tvrdený ušlý zisk preukazoval len daňovými priznaniami za roky 2004 a 2005 a iné dôkazy nepredložil ani nenavrhol vykonať.

2.10. V dôsledku omeškania žalovanej prisúdil odvolací súd žalobcovi podľa § 25 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. augusta 2007 v spojení s § 517 ods. 2 OZ a § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. v znení účinnom do 31. januára 2013 popri istine úroky z omeškania z prisúdenej majetkovej škody a nemajetkovej ujmy. K vzniku omeškania s plnením nemajetkovej ujmy nedochádza márnym uplynutím lehoty stanovenej v rozhodnutí súdu, ale už márnym uplynutím 6-mesačnej lehoty na plnenie podľa § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., resp. oznámením štátu, že uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy neuspokojí (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn.

8Cdo/191/2020 zo dňa 27. januára 2022). Úroky z omeškania priznal odvolací súd vo výške 8 % ročne, pretože išlo o záväzok z porušenia práva, ktorý vznikol pred 31. januárom 2013 a prvý deň omeškania stanovil na 15. apríl 2015, kedy bolo žalobcovi doručené oznámenie žalobcu (zrejme mal odvolací súd na mysli žalovanú), že neuspokojí nárok žalobcu. V prevyšujúcej časti príslušenstva odvolací súd žalobu zamietol.

2.11. Lehotu na plnenie prisúdenej sumy súd stanovil na 30 dní od právoplatnosti rozsudku v zmysle § 232 ods. 3 veta druhá CSP v spojení s § 378 ods. 1 CSP.

2.12. Žalovanou vznesená námietka premlčania nebola dôvodná, pretože premlčacia doba začala plynúť až dňa 16. apríla 2014 oznámením rozhodnutia Najvyššieho súdu SR o zamietnutí odvolania prokurátora proti rozsudku o oslobodení spod žaloby. Žaloba na súd bola podaná 09. júna 2015, teda pred uplynutím trojročnej premlčacej doby.

2.13. Pokiaľ ide o námietku žalovanej, že nemohlo byť prihliadané na skutkové tvrdenia žalobcu v odvolacom konaní a vykonané dokazovanie, odvolací súd uvádza, že bolo možné prihliadnuť na doplnené dokazovanie, pretože skutkové tvrdenia žalobcu boli v časti uplatnených majetkových nárokov neúplné a bolo nevyhnutné vyzvať žalobcu na ich doplnenie, preto nebolo možné uvažovať o koncentrácii konania. Vo všeobecnosti platí, že na nastúpenie účinkov nesporného skutkového tvrdenia v dôsledku jeho nepopretia protistranou musí byť skutkové tvrdenie strany úplné, teda vyhovujúce hypotéze príslušnej právnej normy. Keďže súd prvej inštancie nevykonal hodnotenie dôkazov v súlade s ustanovením § 191 ods. 1 CSP, nesprávne právne posúdil vec, a preto odvolací súd v potrebnom rozsahu na pojednávaní doplnil dokazovanie sám, v dôsledku čoho nebol v rozsahu takto doplneného a zopakovaného dokazovania viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, ktorý dospel k záveru o nedôvodnosti žaloby. Tieto nedostatky odvolací súd napravitel a po vykonanom dokazovaní rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu 28.474,77 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8 % z tejto sumy od 15. apríla 2015 do zaplatenia a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

2.14. Pri rozhodovaní o trovách konania dospel odvolací súd k záveru, že vzhľadom na samostatný skutkový a právny charakter nárokov uplatnených žalobou je nevyhnutné osobitne rozhodnúť o nároku na náhradu trov konania podľa výsledku ohľadne každého z uplatnených nárokov. Pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania o zaplatenie majetkovej škody bolo nevyhnutné zobrať do úvahy výsledok celého konania, kedy žalovaná bola v spore pomerne úspešnejšia. Pri predmete konania o zaplatenie majetkovej škody spolu v sume 59.229,80 eur jej úspech predstavuje 95,48 % a úspech žalobcu 4,52 %. Žalovanej tak vznikol nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 90,96 %. Preto odvolací súd uložil žalobcovi povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania v rozsahu 90,96 % s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Čo sa týka rozhodovania o trovách konania o náhradu nemajetkovej ujmy, základ nároku bol daný a výška nároku závisela od úvahy súdu. Preto sa výška náhrady trov konania odvíja len od prisúdenej sumy bez ohľadu na pôvodný predmet konania. Preto v tejto časti o trovách konania o náhradu nemajetkovej ujmy odvolací súd rozhodol tak, že žalovanej bola uložená povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania z prisúdenej sumy 25.800 eur v rozsahu 100 %, pričom o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, a to proti zmeňujúcej vyhovujúcej časti vrátane úroku z omeškania, ako aj proti súvisiacim výrokom o náhrade trov konania a žiadala, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutých častiach zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodňovala s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP, § 421 ods. 1 písm. a) CSP a § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

3.1. Dovolateľka namietala, že postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu zásady kontradiktórnosti a rovnosti strán sporu. K postupu odvolacieho súdu namietala, že v prejednávanej veci žalobca ako v žalobe, tak ani v rámci doplneného dokazovania neoznačil tituly, z ktorých si uplatňuje jednotlivé nároky. Súd prvej inštancie konal v zmysle pokynov odvolacieho súdu v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení, avšak k odstráneniu týchto väd zo strany žalobcu nedošlo napriek tomu, že bol kvalifikovane zastúpený advokátom. Koncepcia CSP je založená na princípe formálnej pravdy (rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Sžf/65/2011, 4Cdo/105/2019). Prekvapivosť napadnutého rozsudku vyplýva zo skutočnosti, že

uznesením odvolacieho súdu bol súd prvej inštancie zaviazaný vyzvať žalobcu na ozrejmienie podstatných skutočností, ktorých absencia znemožňovala posúdenie nárokov žalobcu s tým, že žalobca svojím nekonaním možnosť takéhoto posúdenia zmaril. Súd prvej inštancie žalobu zamietol pre pasivitu žalobcu. Bez označenia titulov a škody, ktorá mala vzniknúť v príčinnej súvislosti s titulmi, nebolo možné kvalifikovane posúdiť uplatnený nárok žalobcu a ani ustáliť skutkový stav. Následne krajský súd sám identifikoval titul žalobcom uplatneného nároku s tým, že tvrdenie, že žalobca ako titul nároku označil rozhodnutie o treste sa nezakladá na pravde a nemá oporu v tvrdeniach žalobcu. Následne odvolací súd sám vykonal takúto nadprácu v neprospech žalovanej a v jeho mene ustálil titul uplatneného nároku aj výšku škody. Krajský súd tak postupoval v rozpore so zásadami CSP a právom na spravodlivý proces, pretože aktívne vstupoval do konania v prospech žalobcu, keď ho vyzval na predloženie dôkazov o vzniku majetkovej škody, ktoré označil ako doplnenie skutkových tvrdení, s čím sa žalovaná nestotožňuje. Následne napriek pasivite žalobcu si súd primárne vyžiadal dôkazy ku každému uplatnenému nároku na náhradu majetkovej škody. Žalovaná tiež namieta porušenie práva na spravodlivý proces pri vykonaní dokazovania oboznámením sa s trestným spisom krajského súdu, nakoľko ani toto dokazovanie nebolo navrhnuté stranami sporu. Keďže teda žalobca neoznačil žiadne listiny a odvolací súd následne sám určil vlastnou úvahou dôkazné prostriedky na preukázanie tvrdení žalobcu, nepripustne znevýhodnil žalovanú a porušil zásadu rovnosti strán sporu.

3.2. Dovolateľka ďalej namietala porušenie práva na spravodlivý proces nedostatočným odôvodnením napadnutého rozsudku v zmysle § 420 písm. f) CSP. Za ďalší nedostatok napadnutého rozsudku považovala, že odvolací súd duplicitne odškodnil žalobcu za obdobie výkonu trestu za 760 dní po 30 eur denne spolu v sume 22.800 eur a zároveň ho odškodnil za nemajetkovú ujmu za zásah do práva na súkromie v dôsledku nemožnosti viesť rodinný život počas výkonu trestu vo výške 3.000 eur. Odvolací súd identifikoval iba jeden zásah do osobnej sféry žalobcu, nakoľko žiadny iný zásah neuviedol a tým bolo obmedzenie osobnej slobody počas výkonu trestu. Je logické, že vo výkone trestu odňatia slobody je obmedzený v možnostiach stretávať sa s rodinnými príslušníkmi a známymi, vykonávať zamestnanie, podnikáť, navštevovať spoločenské udalosti, venovať sa koníčkom a pohybovať sa mimo ústavu na výkon trestu odňatia slobody. Jediným titulom, a to rozhodnutím o treste sa odvolací súd bez akejkoľvek aktivity žalobcu nelogicky rozhodol priznať pluralitne náhradu nemajetkovej ujmy za takéto obmedzenia. Žalovaná tiež považuje za zmätočné odôvodnenie rozsudku v časti, v ktorej súd určil výšku úroku z omeškania podľa sadzby spred 31. januára 2013, keď do samotného omeškania sa žalovaná mala dostať až dňa 15. apríla 2015. Odvolací súd sám uviedol, že rozhodujúci je čas, kedy rozhodnutie vyvolalo negatívne účinky v postavení poškodeného, ktoré sa prejavili vznikom škody, pričom tento názor považuje žalovaná za zmätočný (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. marca 2016 sp. zn. 7Cdo/262/2015, ktoré sa explicitne venuje limitácii výšky náhrady nemajetkovej ujmy a nie momentu vzniku škody na určenie výšky úroku z omeškania a uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 12. decembra 2012 sp. zn. 7Cdo/145/2011 sa otázke úrokov z omeškania žiadnym spôsobom nevenuje). Žalobca bol dňa 16. apríla 2014 právoplatne oslobodený spod obžaloby, a preto nie je zrejmé, ako mohol medzi žalobcom a žalovanou vzniknúť záväzkový vzťah pred 31. januárom 2013.

3.3. Žalovaná rovnako napadla výroky odvolacieho súdu vo vzťahu k náhrade trov konania. Tieto považovala za nezrozumiteľné a zmätočné. Žalobca požadoval v žalobe zaplatenie sumy 282.029,80 eura a napadnutým rozsudkom mu bol priznaný nárok na zaplatenie sumy 28.474,77 eura, čo predstavuje pomer úspechu 10,01 % na strane žalobcu a úspech žalovanej 89,99 %, čistý úspech žalovanej je tak 79,98 %. Nie je sporné, že žalobca sa domáhal celkovo náhrady nemajetkovej ujmy 200.000 eur, resp. podľa odvolacieho súdu 222.800 eur, čo bola suma zjavne neprimeraná a premrštená, na čo reagoval nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 652/2018 zo dňa 13. februára 2020 s tým, že dôležité na posúdenie tohto nároku je kritérium predvídateľnosti výsledku rozhodnutia všeobecným súdom. Žalobca nemohol dôvodne očakávať, že súd jeho žalobe vyhovie v celom rozsahu s tým, že v čase posledného vyjadrenia žalobcu bolo už účinné ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v súčasnom znení, ktoré stanovilo maximálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy, čo predstavuje 50 - násobok minimálnej mzdy v rozhodnom období, teda v čase prepustenia žalobcu z výkonu trestu odňatia slobody v roku 2007, čo pri minimálnej mzde 268,87 eura predstavuje maximálne odškodnenie vo výške 13.433,50 eura. Okrem toho odvolací súd porušil právo žalovanej na spravodlivý proces, pretože procesne neprípustným a arbitrárnym spôsobom rozdelil nárok na náhradu trov konania na dva samostatné nároky a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 100 % za

situácie, kedy si túto žalobca uplatnil v premrštenej sume. Rozhodnutie o trovách konania samostatnými výrokmi vo vzťahu ku každému nároku spôsobuje neprehľadnosť a zmätočnosť pri rozhodnutí o konkrétnej výške trov konania. Sledujúc argumentáciu odvolacieho súdu bol žalobca plne úspešný v nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 25.800 eur a spolu s nárokom na náhradu majetkovej škody sa domáhal 85.029,80 eura, bolo mu priznaných 28.474,77 eura, čo predstavuje úspech žalobcu 33,49 %, pri žalovanej 66,51 % a úspech žalovanej je tak 33,02 %. Pokiaľ odvolací súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania tak, ako je vyššie uvedené, jeho rozhodnutie je nezrozumiteľné, nedostatočne odôvodnené, svojvoľné a arbitrárne. Žalovaná ako úspešnejšia strana nemôže byť ani čiastočne zaviazaná na náhradu trov konania žalobcu.

3.4. Žalovaná ďalej namietala nesprávne právne posúdenie existencie príčinnej súvislosti medzi rozhodnutím o treste a vznikom škody (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP). Žalovaná tvrdí, že odvolací súd túto príčinnú súvislosť nesprávne právne posúdil, pričom poukazovala pri posudzovaní príčinnej súvislosti na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/292/2006, 6MCdo/16/2012, 3Cdo/313/2009. Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici v spojení s uznesením Najvyššieho súdu SR bol žalobca uznaný za vinného z trestného činu podvodu a bol mu uložený trest odňatia slobody v druhej nápravno-výchovnej skupine, pričom žalobca nastúpil výkon trestu odňatia slobody 08. júna 2005 a prepustený bol 11. júla 2007. Podmienkou na vznik práva na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o treste je vykonanie trestu odňatia slobody. Právne služby poskytnuté JUDr. Boďovou v období do 06. augusta 2002 a aj JUDr. Bacíkom do 01. júna 2005 boli poskytnuté pred výkonom trestu odňatia slobody, čím je vylúčená ich príčinná súvislosť s rozhodnutím o treste. Totožné je možné konštatovať aj o náhrade trov trestného konania priznanej vo výške 79,67 eura, ktoré nemôžu byť v príčinnej súvislosti s rozhodnutím o treste. Poukázala napr. na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5MCdo/13/2010, nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 163/2013. Posúdenie príčinnej súvislosti odvolacím súdom tak predstavuje nesprávne právne posúdenie veci, pretože zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím o treste nenastáva, ak je príčinou škody iná skutočnosť. V časti priznanej náhrady majetkovej škody má žalovaná za to, že napadnutým rozsudkom sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to pri posúdení otázky existencie príčinnej súvislosti, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.5. Dovolateľka tiež namietala nesprávne právne posúdenie vo veci primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP). Poukázala na uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/19/2018 zo dňa 24. júla 2018, 7Cdo/100/2017 zo dňa 17. októbra 2018 a nález Ústavného súdu SR III. ÚS 754/2016 zo dňa 24. januára 2017. Tvrdenie odvolacieho súdu o absencii kritérií pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy a neexistencie limitácie maximálnej výšky považuje za nesprávne. Poukázala na rozhodovanie EŠLP, zavedenie princípu primeranosti ako aj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/171/2005 zo dňa 27. apríla 2006, 6MCdo/15/2012, 6Cdo/37/2012, 3Cdo/7/2017, 2Cdo/112/2017, a preto mala za to, že priznaním náhrady zo strany odvolacieho súdu došlo k zásadnému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ako aj EŠLP týkajúcej sa priznávania primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Nesúhlasila s názorom odvolacieho súdu, že právna úprava v tom čase neobsahovala žiadne kritériá pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy a poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/127/2019, 7Cdo/262/2015, 4Cdo/48/2017. Odvolací súd nesprávne právne posúdil primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy, a to nielen prekročením zákonných limitov odškodnenia, ale aj namietaným logicky neodôvodniteľným opakovaným odškodnením žalobcu za výkon trestu odňatia slobody. Priznanie náhrady v sume presahujúcej zákonné maximum neodôvodnil spôsobom, ktorý by verifikoval správnosť jeho úvah a prijatých záverov.

3.6. Žalovaná má za to, že odvolací súd správne určil začiatok omeškania žalovanej v časti nároku na náhradu majetkovej škody na deň 15. apríla 2015 ako deň oznámenia o neuspokojení nároku na náhradu škody (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 21. marca 2016 sp. zn. 3Cdo/513/2014). Preto za podmienky, že by žalobca preukázal kumulatívne splnenie podmienok pre vznik zodpovednosti žalovanej za škodu, povinnosť splniť záväzok by mohla nastať najskôr doručením žiadosti o predbežné prerokovanie dňa 17. októbra 2014. Uplatnením nároku vznikla žalovanej povinnosť plniť a do omeškania sa dostáva až v prípade neplnenia v 6-mesačnej lehote. V prípade dôvodnosti priznania úrokov z omeškania by mohli žalobcovi byť priznané úroky maximálne vo výške 5 % ročne podľa § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. v znení účinnom do 01. februára 2013, nakoľko po tomto dátume prišlo k podaniu žiadosti o predbežné prerokovanie nároku. Táto argumentácia vyvracia nedostatočne

odôvodnené tvrdenia odvolacieho súdu o čase vzniku záväzku žalovanej, považujúce za rozhodujúci čas, kedy rozhodnutie vyvolalo negatívne účinky v postavení poškodeného, čím sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.7. Žalovaná ďalej považuje za relevantnú právnu otázku určenia začiatku omeškania pri priznaní náhrady nemajetkovej ujmy poukazujúc na rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 24. júna 1998 sp. zn. 1Co/15/1997 (R 45/2000), z ktorého vyplýva, že povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia. Až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania. Rovnako posudzovali úroky z omeškania aj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/185/2011, 7Cdo/100/2017, 8Cdo/151/2017, 4Cdo/131/2016. Otázka existencie nároku na zaplatenie úroku z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy bola dovolacím súdom riešená spôsobom zakladajúcim dostatočný dôvod pre konštatovanie o existencii ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, avšak nie tej, ktorú v napadnutom rozsudku nesprávne prezentoval odvolací súd. Odlišné rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/48/2017 a 4Cdo/257/2019 žiadnym spôsobom neuvádzajú, prečo mal byť prekonaný judikát R 45/2000 a naň obsahovo nadväzujúce rozhodnutia iných senátov. Preto s prihliadnutím na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/174/2016, Ústavného súdu SR II. ÚS 332/2018, IV. ÚS 273/2021, bolo povinnosťou súdu predložiť vec veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 CSP. Vzhľadom na odlišné rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré znamenali porušenie práva strán sporu na zákonného sudcu podľa § 48 ods. 1 Ústavy SR, by sa dovolací súd mal otázkou začiatku omeškania pri priznaní náhrady nemajetkovej ujmy zaoberať z dôvodu, že je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, čím je daný dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Ak by dovolací súd uzavrel, že otázka bola vyriešená ustálenou rozhodovacou praxou, žalovaná apeluje na dovolací súd, aby pristúpil k posúdeniu nastolenej otázky podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

4. Žalobca sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b) CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je čiastočne dôvodné.

6. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

7. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom

na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

8. Žalovaná vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Ňou tvrdená vada zmätočnosti sa mala prejavovať v tom, že postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu zásady kontradiktórnosti a rovnosti strán sporu a tiež v prekvapivosti napadnutého rozsudku, pretože v zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu bol súd prvej inštancie zaviazaný vyzvať žalobcu na ozrejmienie podstatných skutočností, ktorých absencia znemožňovala posúdenie nárokov žalobcu s tým, že žalobca svojím nekonaním možnosť takéhoto posúdenia zmaril. Súd prvej inštancie žalobu zamietol pre pasivitu žalobcu. Krajský súd tak postupoval v rozpore so zásadami CSP a právom na spravodlivý proces, pretože aktívne vstupoval do konania v prospech žalobcu, keď ho vyzval na predloženie dôkazov o vzniku majetkovej škody, ktoré označil ako doplnenie skutkových tvrdení, s čím sa žalovaná nestotožňuje. Následne napriek pasivite žalobcu si súd primárne vyžiadal dôkazy ku každému uplatnenému nároku na náhradu majetkovej škody. Žalovaná tiež namieta porušenie práva na spravodlivý proces pri vykonaní dokazovania oboznámením sa s trestným spisom krajského súdu, nakoľko ani toto dokazovanie nebolo navrhnuté stranami sporu. Keďže teda žalobca neoznačil žiadne listiny a odvolací súd následne sám určil vlastnou úvahou dôkazné prostriedky na preukázanie tvrdení žalobcu, nepripustne znevýhodnil žalovanú a porušil zásadu rovnosti strán sporu.

9. Pre prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP musí intenzita zásahu do procesných práv strany sporu v dôsledku nesprávneho procesného súdu dosahovať mieru porušenia práva na spravodlivý proces. Základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (rovnako viď aj sp. zn. 3Obdo/40/2017).

10. Od počiatku bolo v judikatúre opakovane zdôrazňované, že ak sa chce odvolací súd odchýliť od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, musí tieto dôkazy vykonané predtým bezprostredne súdom prvej inštancie opakovať. Ak by tak neurobil, chýbali by mu náležité podklady na vyhodnotenie týchto dôkazov, založené napríklad na ich priamom vnímaní. Odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav prejednáwanej veci. Ak sa má vykonať pred odvolacím súdom dokazovanie, je potrebné nariadiť pojednávanie. Touto úpravou sa sleduje dôsledné rešpektovanie procesných práv strán sporu. Z hľadiska skutkového stavu možno uviesť, že ak odvolací súd vychádza z iných skutkových záverov ako súd prvej inštancie, musí jeho rozhodnutiu predchádzať pojednávanie, na ktorom sa zopakujú dôkazy alebo sa dokazovanie doplní vykonaním ďalších dôkazov.

10.1. Aby sa teda odvolací súd mohol odchýliť od skutkových zistení, ktoré súd prvej inštancie čerpal z listinných dôkazov, z ktorých vychádzal prvoinštančný súd, musí dôkazy priamo vykonané súdom prvej inštancie opakovať, prípadne doplniť. Ak by sa odvolací súd odchýlil od skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa bez toho, aby rešpektoval povinnosť opakovania alebo doplnenia dokazovania, zasiahol by do ústavne zaručeného práva účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, do obsahu ktorého patrí aj to, že odvolací súd sa môže odchýliť od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom len po doplnení alebo opakovaní dokazovania, ktorého výsledky opravnému súdu umožnia vlastné, prípadne aj odlišné hodnotenie dôkazov.

11. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyvodil odlišné skutkové závery ako súd prvej inštancie a zároveň rozsudok súdu prvej inštancie zmenil potom, ako vo veci vykonal (zopakoval) v potrebnom rozsahu dokazovanie a to aj s prihliadnutím na to, že nakoľko v prejednávanom spore konanie začalo pred 30. júnom 2016, s poukazom na prechodné ustanovenia § 470 ods. 1, 2 CSP na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany s tým, že po zrušení predchádzajúceho rozsudku súdu prvej inštancie a vrátení veci na ďalšie konanie a nové

rozhodnutie nebolo možné napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie opätovne zrušiť, a preto odvolací súd pristúpil k vecnému posúdeniu správnosti napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd preto dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP sám v potrebnom rozsahu zopakoval a zadovážil si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 191 CSP. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného sporového konania. Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že odvolací súd na pojednávaní dňa 25. mája 2022 za prítomnosti strán sporu pristúpil k zopakovaniu a doplneniu dokazovania oboznámením listinných dôkazov podľa obsahu spisu, ktoré v ňom boli založené od začiatku konania a zároveň poskytol stranám sporu priestor, aby sa k týmto dôkazom vyjadrili. Neobstojí preto námietka dovolateľky, že odvolací súd takýmto postupom porušil princíp kontradiktórnosti procesu, rovnosti strán sporu, prípadne, že by svojim postupom nahrádzal procesnú aktivitu žalobcu. Všetky oboznámené dôkazy boli založené v spise už pred v poradí prvom rozhodnutí súdu prvej inštancie a to vrátane trestných spisov (či už ako súčasť dôkazov priložených k žalobe - č. l. 4-11, prípadne ako súčasť trestných spisov, od ktorých žalobca odvíja svoj nárok a ktoré boli pripojené ešte v roku 2017), avšak súd prvej inštancie tieto dôkazy v poradí prvom ani druhom rozsudku riadne neoboznámil a rovnako ani nevyhodnotil po stránke skutkovej a právnej (a to napriek tomu, že na pojednávaní dňa 05. júna 2017 skonštatoval, že za nespornú skutočnosť považuje, že žalobca bol spod obžaloby oslobodený, že vykonal trest odňatia slobody v čase od 08. júna 2005 do 10. júla 2007 a že počas trestného stíhania vynakladal finančné prostriedky na právne zastúpenie), a preto až po zopakovaní dokazovania mohol následne odvolací súd pristúpiť k vecnému posúdeniu danej veci.

12. Dovolaťka ďalej namietala porušenie práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP nedostatočným odôvodnením napadnutého rozsudku. Za ďalší nedostatok napadnutého rozsudku považovala, že odvolací súd duplicitne odškodnil žalobcu za obdobie výkonu trestu za 760 dní po 30 eur denne spolu v sume 22.800 eur a zároveň ho odškodnil za nemajetkovú ujmu za zásah do práva na súkromie v dôsledku nemožnosti viesť rodinný život počas výkonu trestu vo výške 3.000 eur.

13. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdu bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces.

14. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu čo do veci samej spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné či nedostatočne odôvodnené. Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzal, keď dospel k záveru o preukázaní príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti a tvrdenou škodou ako jedného z predpokladov pre priznanie uplatneného nároku žalobcu.

14.1. Predovšetkým je potrebné zdôrazniť, že odvolací súd po oboznámení sa s obsahom spisu, listinami zaznamenávajúcimi v konaní realizované dôkazy a na ich základe zisteným skutkovým stavom a jeho právnym posúdením mal za to, že žalobca ako titul uplatneného nároku na náhrady škody označil výlučne rozhodnutie o treste, teda rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici v spojení s uznesením Najvyššieho súdu SR. Odvolací súd mal tak za preukázané všetky predpoklady objektívnej zodpovednosti žalovanej za škodu podľa § 8 ods. 1 a 6 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. augusta 2007, teda súčasné splnenie kumulatívnych podmienok - existenciu rozhodnutia o treste,

čiastočné vykonanie trestu odňatia slobody od 08. júna 2005 do 10. júla 2007 (v skutočnosti bol žalobca prepustený z VTOS až dňa 11. júla 2007, pričom v tomto smere je odvolací súd viazaný jeho žalobou), oslobodenie spod obžaloby, vznik škody a nemajetkovej ujmy, príčinnú súvislosť medzi rozhodnutím o treste a vznikom škody a nemajetkovej ujmy s tým, že súčasne súd nezistil splnenie žiadnej z negatívnych podmienok vo vzťahu k vzniku nároku na náhradu škody podľa § 8 ods. 1 písm. b) a § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. augusta 2007. Základ nároku žalobcu na náhradu škody a nemajetkovej ujmy bol daný.

14.2. Dokazovaním bolo preukázané, že na žalobcovi bol vykonaný trest odňatia slobody v období od 08. júna. 2005 do 10. júla 2007 na základe rozhodnutia o treste, ktoré bolo neskôr zrušené a žalobca bol nakoniec právoplatne oslobodený spod obžaloby, pretože nebolo preukázané, že sa dopustil trestného činu. Preto bolo potrebné aplikovať zákon č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. augusta 2007, pretože rozhodnutie o treste nadobudlo právoplatnosť za účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. Rozhodujúce je, kedy rozhodnutie o treste vyvolalo negatívne účinky vo vzťahu k žalobcovi v podobe právoplatného odsúdenia, t. j. dňa 01. júna 2005.

15. Ďalej sa odvolací súd zaoberal v bodoch 4.7.3.2. až 4.7.3.5. nárokom žalobcu na náhradu škody, ktorá zahŕňa nárok na náhradu trov konania, trov právneho zastupovania a preukázanú náhradu trov znaleckého dokazovania a v konečnom dôsledku priznal žalobcovi preukázané výdavky a vo zvyšku jeho nárok zamietol (teda v časti nepreukázaných tvrdení).

15.1. Žalovaná namietala nesprávne právne posúdenie existencie príčinnej súvislosti medzi rozhodnutím o treste a vznikom škody, pretože odvolací súd túto príčinnú súvislosť nesprávne posúdil. Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici v spojení s uznesením najvyššieho súdu bol žalobca uznaný za vinného z trestného činu podvodu a bol mu uložený trest odňatia slobody v druhej nápravno-výchovnej skupine, pričom žalobca nastúpil výkon trestu odňatia slobody 08. júna 2005 a prepustený bol 11. júla 2007. Podmienkou na vznik práva na náhradu škody rozhodnutím o treste je vykonanie trestu odňatia slobody. Právne služby poskytnuté JUDr. Boďovou v období do 06. augusta 2002 a aj JUDr. Bacíkom do 01. júna 2005 boli poskytnuté pred výkonom trestu odňatia slobody, čím je vylúčená ich príčinná súvislosť s rozhodnutím o treste. Totožné je možné konštatovať aj o náhrade trov trestného konania priznanej vo výške 79,67 eur, ktoré nemôžu byť v príčinnej súvislosti s rozhodnutím o treste. Poukázala napr. na uznesenie Najvyššieho súdu SR 5MCdo/13/2010, nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 163/2013. Posúdenie príčinnej súvislosti odvolacím súdom tak predstavuje nesprávne právne posúdenie veci, pretože zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím o treste nenastáva, ak je príčinou škody iná skutočnosť.

15.2. Táto námietka dovolateľky však neobstojí. Ako bolo vyššie konštatované, odvolací súd sa v bodoch 4.7.3.2. až 4.7.3.5. zaoberal nárokom žalobcu na náhradu škody, ktorá predstavuje peňažné plnenie zaplatené žalobcom v konaní, v ktorom bolo vydané rozhodnutie o treste vrátane náhrady trov konania, trov právneho zastúpenia ako aj vynaložené trovy znaleckého dokazovania. Tento nárok si žalobca riadne v konaní uplatnil a odvíja sa od ustanovenia § 18 ods. 1 a 3 zák. č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. augusta 2007. Z hľadiska rozsahu náhrady škody spôsobenej pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom zákon č. 514/2003 Z. z. výslovne upravuje, čo zahŕňa náhrada škody vo vzťahu k trovám konania, ktoré fyzickej osobe vznikli v súvislosti s vydaním nezákonného rozhodnutia orgánu verejnej moci. V zmysle platnej právnej úpravy náhrada škody zahŕňa aj náhradu účelne vynaložených trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe, zatknutí a inom pozbavení osobnej slobody alebo vykonané zadržanie a v konaní, v ktorom bolo rozhodnutie zrušené alebo bolo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu a náhradu účelne vynaložených trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom došlo k nesprávnemu úradnému postupu, ak tieto trovy konania priamo súviseli s nesprávnym úradným postupom. Súčasťou trov konania sú aj trovy právneho zastúpenia, ktoré zahŕňajú účelne vynaložené hotové výdavky a odmenu za zastupovanie, ktorá sa určí ako tarifná odmena advokáta. Účelnosť vynaložených trov konania, ktoré vznikli v konaní, v ktorom došlo k vydaniu nezákonného rozhodnutia alebo k nesprávnemu úradnému postupu, sa posudzuje individuálne s prihliadnutím na okolnosti konkrétnej právnej veci. O účelne vynaložených trovách konania by nebolo možné hovoriť napríklad vo vzťahu k trovám vynaloženým na úkon, ktorý bol na

ochranu práva urobený nadbytočne, resp. na úkon, ktorý k náprave protiprávneho stavu nemohol viesť. Účelnosť vynaložených trov konania musí preukázať ten, kto tvrdí, že bol dotknutý nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom, a v dôsledku tejto skutočnosti sa domáha nároku na náhradu škody.

16. Žalovaná ďalej vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, a to pri posúdení príčinnej súvislosti medzi rozhodnutím o treste a vznikom škody.

17. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a napokon c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Len polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/6/2017, 3Cdo/67/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017).

17.1. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, odvolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže odvolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý odvolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku (napr. rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018, 4Cdo/95/2017). Treba zdôrazniť, že úlohou odvolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku; zákonodarcia túto povinnosť ukladá dovolateľovi.

18. Rozhodnutia vyšších súdnych autorít, na ktoré poukázala dovolateľka sa síce zaoberajú skúmaním príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a škodou, avšak ani jedno z nich nie je aplikovateľné na prejednávanú vec, pretože rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 2Cdo/292/2006 sa týka predchádzania škodám pri prevode členských práv a povinností k družstevnému bytu, rozhodnutie 6MCdo/16/2012 zo dňa 30. októbra 2013 sa zaoberá príčinnou súvislosťou medzi škodou vzniknutou žalobcovi zaplatením zmluvnej pokuty podľa zmluvy o budúcej zmluve o dielo uzavretej pre prípad nedodržania termínu uzavretia zmluvy (zriadenia stavby, pre ktoré sa vyžaduje rozhodnutie stavebného úradu) o dielo a nevydaním rozhodnutia stavebného úradu v zákonnej lehote, rozsudok Najvyššieho súdu SR z 24. februára 2011 sp. zn. 3Cdo/313/2009 sa zaoberal rozhodnutím obvodného úradu, ktorým bol vydaný žiadateľom súhlas na výrub javora mliečneho a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 163/2013 vychádzal z odlišnej právnej úpravy platnej v čase vzniku škody, teda z ustanovení zák. 58/1969 Zb., a preto nie je rovnako na túto právnu vec aplikovateľný.

18.1. Žalobca svoj nárok na náhradu škody definoval ako škodu, ktorá mu bola spôsobená v trestnom konaní, v ktorom bol nakoniec oslobodený spod obžaloby, a preto námietka dovolateľky o nepreukázaní príčinnej súvislosti s poukazom na vyššie uvedené dôvody nie je.

19. Dovolaťka tiež namietala nesprávne právne posúdenie vo veci primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP). Mala za to, že odvolací súd nesprávne právne posúdil primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy, a to nielen prekročením zákonných limitov odškodnenia, ale aj namietaným logicky neodôvodniteľným opakovaným odškodnením žalobcu za výkon trestu odňatia slobody, čím došlo k zásadnému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, ako aj EŠLP týkajúcej sa priznávania primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy.

19.1. Náhradou nemajetkovej ujmy sa odvolací súd zaoberal v bodoch 4.7.3.6. až 4.7.3.7. svojho odôvodnenia, kedy mal za to, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zahŕňa sumu 22.800 eur za obmedzenie osobnej slobody výkonom trestu odňatia slobody v druhej nápravnovýchovej skupine za 760 dní, t. j. od 08. júna 2005 do 10. júla 2007 po 30 eur na deň. Tento nárok zahŕňa aj sumu 3.000 eur, ako zásah do práva na súkromie žalobcu v dôsledku nemožnosti viesť rodinný život počas výkonu trestu odňatia slobody. Dôvodnosť nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z tohto titulu bolo potrebné posudzovať podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. augusta 2007. Právna úprava v tom čase neobsahovala žiadne výslovné kritériá pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Vychádzajúc zo zákazu retroaktivity neuplatnia sa neskoršie zmeny právnej úpravy, najmä pokiaľ ide o neskôr zakotvenú limitáciu maximálnej výšky nemajetkovej ujmy s tým, že poukázal na rozhodnutia vyšších súdnych autorít týkajúcich sa danej problematiky. Pokiaľ ide o odškodnenie nemajetkovej ujmy za obmedzenie osobnej slobody žalobcu výkonom trestu odňatia slobody za 760 dní v čase od 08. júna 2005 do 10. júla 2007 v sume 22.800 eur, čo predstavuje 30 eur denne, odvolací súd prihládol na povahu trestnej činnosti, dĺžku pozbavenia osobnej slobody a dospel k záveru, že takáto náhrada nemajetkovej ujmy je primeraná okolnostiam posudzovaného prípadu, pretože dĺžka výkonu trestu nie je nepatrná, žalobca bol zaradený do druhej nápravnovýchovej skupiny, teda prísnejšej, pred nastúpením do výkonu trestu nebol súdne trestaný. Pokiaľ ide o nárok za odškodnenie nemajetkovej ujmy za zásah do práva na súkromie v dôsledku nemožnosti viesť rodinný život počas výkonu trestu odňatia slobody, dospel odvolací súd k záveru, že primeraná výška odškodnenia vzhľadom na dĺžku výkonu trestu je 3.000 eur. Žalobca sa nemohol stretávať s rodinou, manželkou a deťmi, čo malo nepriaznivý vplyv na jeho rodinný život, zasiahlo do rodinných vzťahov a pokiaľ si uplatnil z tohto titulu nárok vo výške 200.000 eur, v prevyšujúcej časti odvolací súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.

19.2. Podstatná odvolacia námietka zo strany žalovanej ďalej smerovala nielen k primeranosti výšky žalobcovi priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, avšak i z tej skutočnosti, že v prejednávanej veci nebolo správne aplikované ust. § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. V prejednávanej veci je nepochybné, že žalobca si uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy, nakoľko na základe odsudzujúceho rozsudku vykonal trest odňatia slobody v druhej nápravnovýchovej skupine v čase od 08. júna 2005 do 10. júla 2007 (čo predstavuje 760 dní) a rozsudkom Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. apríla 2014 bol nakoniec právoplatne oslobodený spod obžaloby.

19.3. Zák. č. 514/2003 Z. z. prešiel viacerými novelizáciami (v počte 5), problematika ust. § 17 o náhrade nemajetkovej ujmy zák. č. 514/2003 Z. z. sa dotkli dve novely vykonané zák. č. 517/2008 Z. z. s účinnosťou od 01. 01. 2009 a zák. č. 412/2012 Z. z. s účinnosťou od 01. 01. 2013. V období od 01. 07. 2004 do 31. 12. 2008 uvedené ustanovenie obsahovalo dva odseky, odsek 1 znel „uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk“ a odsek 2 „v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak“. Novela vykonaná zák. č. 517/2008 Z. z. stanovila kritéria pre určovanie výšky nemajetkovej ujmy doplnením § 17 ods. 3 a zaviedla minimálnu výšku nemajetkovej ujmy pre odškodňovanie väzby (§ 17 ods. 4). Obsahovala prechodné ustanovenie v § 27b ods. 1, podľa ktorého zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím vydaným pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za nesprávny úradný postup pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa riadi predpismi účinnými do 31. 12. 2008. V tejto súvislosti poukazuje odvolací súd na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/145/2011, v zmysle ktorého, ak bolo nezákonné rozhodnutie vydané pred 01. 01. 2009, má súd vec posudzovať podľa § 17 účinného do 31. 12. 2008. Novela zák. č. 514/2003 Z. z. vykonaná zák. č. 412/2012 Z. z. od 01. 01. 2013 v § 17 vypúšťa minimálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy v prípade väzby a zavádza limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Novela však neobsahovala žiadne prechodné ustanovenia.

19.4. K definujúcim znakom právneho štátu patrí zákaz retroaktivity právnych noriem, čo je významnou demokratickou zárukou ochrany práv a právnej istoty (PL. ÚS 16/95). Právo poškodeného na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) vzniká momentom vydania nezákonného rozhodnutia, vzatia do väzby, či zbytočnými prietahmi bez ohľadu na to, že žalovateľným nárokom sa stáva až po splnení ďalších podmienok, napr. oslobodenie obžalovaného. Preto aplikovať ust. § 17 v zmysle tejto novely (zák. č. 412/2012 Z. z.) na prípady, keď uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané pred 01. 01. 2013 a rovnako aj výkon trestu odňatia slobody spadá pred tento dátum, by znamenalo pripustiť, že hoci v čase

pred nadobudnutím účinnosti novely vzniklo poškodenému právo na náhradu nemajetkovej ujmy vo vyššej výške, toto jeho právo v časti prevyšujúcej horný limit zavedený novelou zák. č. 412/2012 Z. z. zaniklo dňom jeho účinnosti. Takýto prístup by popieral nielen princíp úplného odškodnenia, ale spôsoboval by aj neprípustné odňatie už existujúceho práva, zásah do legitímnej nádeje poškodeného na satisfakciu a bol by porušením zásady retroaktivity. Obdobne Najvyšší súd SR v rozhodnutí pod sp. zn. 5Cdo/169/2021 konštatuje, že právo poškodeného na náhradu škody, teda nemajetkovej ujmy vzniká momentom vydania nezákonného rozhodnutia, vzatia do väzby, či zbytočných prietahov v konaní bez ohľadu na to, že žalovateľným nárokom sa stáva až po splnení ďalších podmienok. Pokiaľ výkon trestu odňatia slobody spadá do obdobia pred 01. 01. 2013, aplikovať § 17 v zmysle novely zák. č. 412/2012 Z. z. by znamenalo pripustiť, že hoci v čase pred nadobudnutím účinnosti novely vzniklo poškodenému právo na náhradu nemajetkovej ujmy vo vyššej výške, toto jeho právo v časti prevyšujúcej horný limit zavedený novelou, zaniklo dňom jeho účinnosti.

19.5. Preto v nadväznosti na vyššie uvedené a námietky zo strany žalovanej ohľadom prekročenia hornej limitácie stanovenej ust. § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. v platnom znení, dovolací súd konštatuje, že v prejednávanej veci je nepochybné a nesporné, že žalobca vykonal trest odňatia slobody pred zavedením tejto limitácie v čase od 08. júna 2005 do 10. júla 2007, preto na obdobie trvania výkonu trestu odňatia slobody nemožno použiť zákonom stanovenú hornú limitáciu v zmysle § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z.

19.6. Dôvody, pre ktoré následne bola žalobcovi prisúdená výška náhrady nemajetkovej ujmy sú dostatočne, podrobne a precízne odôvodnené v rozhodnutí odvolacieho súdu s prihliadnutím na tú skutočnosť, že žalobca bol vo výkone trestu odňatia slobody po dobu 760 dní, kedy náhrada za jeden deň výkonu trestu predstavuje 30 eur, pričom k tejto čiastke je potrebné pripočítať aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3.000 eur, ako zásah do práva na súkromie žalobcu, v dôsledku nemožnosti viesť rodinný život počas výkonu trestu odňatia slobody.

19.7. Dovolací súd preto poukazuje napríklad na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/125/2019 zo dňa 27. 08. 2019, v ktorom sa najvyšší súd zaoberal otázkou unesenia dôkazného bremena pri uplatnení nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Za nesplniteľné dôkazné bremeno v takej situácii najvyšší súd označuje požiadavku na preskúmanie finančného ocenenia nehmotnej ujmy žalobcu v oblasti osobných, rodinných, pracovných, sociálnych vzťahov, či psychického stavu, pretože nemajetková ujma sa nepreukazuje. Nemajetková ujma vzniká samotným porušením základných práv a slobôd fyzickej osoby nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Ide o stav mysle poškodeného, ktorý sa preukazuje empaticky, pravda za predpokladu, že súd sa bude vedieť, alebo aspoň elementárne vcítiť do pozície trestne stíhaného človeka. Bezprávie voči ľudskej dôstojnosti musí byť v právnom štáte odškodniteľné. Škodu treba chápať ako ujmu na chránenom statku, ako je majetok osôb alebo iný chránený záujem, pričom najvyššiu mieru ochrany požíva ľudský život, integrita človeka, ľudská dôstojnosť a sloboda. Každé trestné stíhanie negatívne ovplyvňuje spoločenský, pracovný a osobný život stíhaného, a to bez ohľadu na jeho výsledok, a teda je spôsobilé bez ďalšieho vyvolať vznik nemajetkovej ujmy v takom prípade, ak sa preukáže, že bolo od počiatku nezákonné. Ide o zodpovednosť absolútne objektívnu za výsledok trestného konania vo veci samej, čím je založená zodpovednosť štátu za škodu obvineného spôsobenú uznesením o vznesení obvinenia. Pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie každej fyzickej osoby sudcom nesvedčí bagatelizovanie závažnosti ujmy priznávaním neprimerane nízkych, resp. žiadnych náhrad. Takéto rozhodovanie treba považovať za obchádzanie zákona, jeho účelu a pôsobí mnohokrát veľmi cynicky, bez citu pre elementárnu spravodlivosť.

19.8. V rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/130/2020 zo dňa 21. 10. 2020 sa konštatuje, že žiadne skutkové okolnosti, ktoré už nastali, nemožno následne ex post preukázať s absolútnou istotou. Vždy pôjde o otázku určitej miery pravdepodobnosti. Absolútna istota nie je dôkazný štandard, ktorý je možné v súdnom konaní aplikovať, lebo pri tom dôkazné bremeno prakticky nebolo možné uniesť. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, podľa ktorého sú si všetky strany sporu v konaní rovné tak, aby každá zo strán mohla obhajovať svoju vec za podmienok, ktoré ju z pohľadu konania ako celku podstatným spôsobom neznevýhodňujú vzhľadom k protistrane. Cieľom zásady rovnosti je potom dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi stranami sporu. Pod takto definovanú rovnosť strán sporu spadá nielen realizácia ich procesných oprávnení, ale aj otázky dôkazného bremena, ktoré je na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané, pretože v

opačnom prípade nemožno považovať konanie ako celok za spravodlivé. Tento všeobecný princíp rovnosti strán bolo potom nutné premietnuť aj do činnosti nižších súdov pri dokazovaní škody, teda nemajetkovej ujmy a jej výšky a príčinnej súvislosti medzi protiprávnosťou a vznikom škody.

19.9. Dôvody, pre ktoré bola žalobcovi prisúdená uvedená výška náhrady nemajetkovej ujmy sú dostatočne, podrobne a precízne rozvedené v odôvodnení. Žalobca bol podrobený nútenému obmedzeniu jeho slobody po dobu 760 dní, teda vykonal trest, na ktorý bol odsúdený napriek tomu, že bol nevinný, uloženie a výkon trestu odňatia slobody mal za následok morálne odsúdenie žalobcu jeho známymi, priateľmi, kolegami, celkovo spoločnosťou, ktoré pociťuje žalobca a jeho rodina až doposiaľ, pričom by bolo iluzórne sa domnievať, že by tieto dôsledky vôbec reálne mohli byť reparovateľné akoukoľvek finančnou satisfakciou. Odvolací súd pri úvahách o primeranosti prisúdenej náhrady nemajetkovej ujmy správne všetky uvedené skutočnosti zohľadnil. Priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v danej veci sa vzťahovala k rozhodnutiu o vine a treste (ťažiskovo o treste), vo vzťahu ku ktorej súdna prax vytvorila postupne stabilizujúce sa kritériá určenia jej výšky. Podľa názoru ústavného súdu v týchto prípadoch je potrebné zohľadniť medzi takýmito kritériami jednak povahu trestnej veci (trestu) a predovšetkým jeho dopady do osobnostnej sféry poškodenej osoby (následky v osobnostnej sfére poškodeného), ako aj okolnosti, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo. Za pomoci týchto kritérií ustálená výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch musí však zároveň zodpovedať všeobecne zdieľanej predstave spravodlivosti a slušnosti. Inak povedané, určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti (rozsudok najvyššieho súdu z 12. decembra 2012 sp. zn. 7Cdo/145/2011). Ústavný súd je zároveň toho názoru, že stanoviť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň, či mesiac trvania väzby/výkonu trestu, alebo vedenia trestného stíhania vopred pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť. Rovnako tak nie je možné ani mechanicky prevziať závery rozhodovacej praxe súdov iných štátov, či Európskeho súdu pre ľudské práva, a to najmä s ohľadom na odlišnosť životnej úrovne v jednotlivých štátoch, ktorá rovnako tak musí byť zohľadnená, pokiaľ priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy má zodpovedať predstavám spravodlivosti a slušnosti v danom čase a na danom mieste. Vezmúc do úvahy odborný a morálny kredit žalobcu, jeho dovtedajšiu bezúhonnosť, spoločenské aktivity, sociálne interakcie, ako aj skutočnosť, že od počiatku vnímal dôvody, na ktorých bolo trestné konanie voči nemu založené ako bezzákladné, neopodstatnené a nespravodlivé, nemožno pochybovať o intenzívnom negatívnom dopade na jeho vnútorné prežívanie danej situácie, keď sa rozhodnutím o vine a treste, tiež vykonaným trestom cítil ponížený, diskreditovaný, ohrozený. Zároveň pri zohľadnení výšky nemajetkovej ujmy, ktorá bola poskytovaná za každý deň odňatia slobody v iných štátoch Európskej únie (s odkazom na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2357/2010 a v ňom označených a citovaných podstatných právnych záverov rozhodnutí ESLP), s prihliadnutím na ktoré potom v okolnostiach posudzovanej veci vychádzal zo sumy 30 eur za jeden deň nezákonného obmedzenia osobnej slobody osoby (čo je pod hornou hranicou priznávaného rozpätia pohyblivého sa vo výške 20 - 60 eur), čo pri počte dní vykonaného trestu odňatia slobody predstavuje aj podľa názoru dovolacieho súdu primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy, a to aj pri zohľadnení sumy 3.000 eur ako nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do súkromia žalobcu v dôsledku nemožnosti viesť rodinný život počas výkonu trestu odňatia slobody, je potrebné považovať priznanú náhradu za primeranú a dôstojnú satisfakciu pre žalobcu v rovine finančnej, keďže zodpovedá jej závažnosti, okolnostiam, za ktorých došlo k porušeniu práva, kritériám vo svetle ktorých zákon predpisuje určovať jej výšku, vysporiadávajúcu sa tiež so zákonom č. 274/2017 Z. z., ako aj s komparáciou s obdobnými prípadmi.

20. Dovolateľka tiež poukazovala na rozhodnutia vyšších súdnych autorít zaoberajúcimi sa primeranosťou prisúdenej sumy nemajetkovej ujmy, avšak opätovne dovolací súd zdôrazňuje, že ani jedno z týchto rozhodnutí nie je aplikovateľné na prejednávany prípad.

21. Žalovaná ďalej považuje za relevantnú právnu otázku určenia začiatku omeškania pri priznaní náhrady nemajetkovej ujmy poukazujúc na rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 24. júna 1998 1Co/15/1997 (R 45/2000), z ktorého vyplýva, že povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia. Odlišné

rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/48/2017 a 4Cdo/257/2019 žiadnym spôsobom neuvádzajú, prečo mal byť prekonaný judikát R 45/2000 a naň obsahovo nadväzujúce rozhodnutia iných senátov. Preto s prihliadnutím na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/174/2016, Ústavného súdu SR II. ÚS 332/2018, IV. ÚS 273/2021, bolo povinnosťou súdu predložiť vec veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 CSP.

21.1. Z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/257/2019 vyplýva, že zákon č. 514/2003 Z. z. uznáva náhradu nemajetkovej ujmy ako jeden z nárokov na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci (§ 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z.). V súlade s § 8 ods. 5 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má ten, kto bol vzatý do väzby, ak bol (okrem iného) oslobodený spod obžaloby. Z uvedenej dikcie zákona možno vyvodiť, že nárok žalobcu podľa § 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. voči žalovanej vzniká už samotnou existenciou väzobného trestného stíhania a rozsudku, ktorým bola osoba pozbavená osobnej slobody následne oslobodená spod obžaloby. Preto rozhodnutie, ktorým sa priznáva táto náhrada škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch v konkrétnej výške, už len deklaruje existenciu tejto zákonom priznanej právnej skutočnosti a nárokov z nej vyplývajúcich (väzobného stíhania, oslobodzujúceho rozsudku a ich príčinnú súvislosť so vznikom nemajetkovej ujmy vzniknutej obmedzením na osobnej slobode jednotlivca). Podľa § 563 Občianskeho zákonníka, ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal. Z uvedeného je preto možné ďalej vyvodiť, že k vzniku omeškania s plnením nemajetkovej ujmy nedochádza márnym uplynutím lehoty ustanovenej v rozhodnutí súdu, ale už márnym uplynutím šesťmesačnej lehoty na plnenie podľa § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. Uvedený názor dovolacieho súdu je podporený aj novelou č. 412/2012 Z. z., ktorou bolo s účinnosťou od 01. januára 2013 ustanovenie § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. zmenené tak, že podľa poslednej vety tohto ustanovenia, ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr.

21.2. Preto je dovolací súd toho názoru, že rozhodnutím odvolacieho súdu nedošlo k odklonu od dovolateľkou označených rozhodnutí najvyššieho súdu, nakoľko tieto vychádzali zo skutkového a právneho stavu pred novelou č. 412/2012 Z. z., ktorou bolo s účinnosťou od 01. januára 2013 ustanovenie § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. zmenené tak, že podľa poslednej vety tohto ustanovenia, ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr. Z tohto dôvodu nebolo potrebné vec prekladať veľkému senátu.

22. Na základe uvedeného možno konštatovať, že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností v odvolaní, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalovaná sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

23. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dovolanie dovolateľky vo vzťahu k výroku napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bola žalovaná zaviazaná zaplatiť žalobcovi sumu 28.474,77 eur je nedôvodné, a preto ho dovolací súd podľa § 448 CSP v tejto časti zamietol.

24. Žalovaná ďalej namietala, že napriek tomu, že odvolací súd správne určil začiatok omeškania žalovanej v časti nároku na náhradu majetkovej škody na deň 15. apríl 2015 ako deň oznámenia o neuspokojení nároku na náhradu škody (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 21. marca 2016 sp. zn. 3Cdo/513/2014), v prípade dôvodnosti priznania úrokov z omeškania by mohli žalobcovi byť priznané úroky maximálne vo výške 5 % ročne podľa § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. v znení účinnom do 01. februára 2013, nakoľko po tomto dátume prišlo k podaniu žiadosti o predbežné prerokovanie nároku. Táto argumentácia vyvracia nedostatočne odôvodnené tvrdenia odvolacieho súdu o čase vzniku záväzku žalovanej, považujúce za rozhodujúci čas, kedy rozhodnutie vyvolalo negatívne účinky v postavení poškodeného, čím sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Zároveň považovala za zmätočné odôvodnenie rozsudku v časti, v ktorej určil výšku úroku z omeškania podľa sadzby spred 31. januára 2013, keď do samotného omeškania sa žalovaná mala dostať až dňa 15. apríla 2015.

24.1. Ako bolo vyššie konštatované, medzi stranami sporu bolo nesporné, že žalovaná sa dostala do omeškania s plnením peňažného dlhu dňom 15. apríla 2015. Následne sa však odvolací súd dopustil pochybenia, pokiaľ pri stanovení jeho výšky nevychádzal z ustanovenia § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, z ktorého vyplýva, že výška úrokov z omeškania je o päť percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. Pokiaľ odvolací súd posudzoval tento nárok tak, že považoval za rozhodujúci čas, kedy rozhodnutie vyvolalo negatívne účinky v postavení poškodeného, je jeho rozhodnutie v tejto časti nepreskúmateľné nakoľko, že trpí vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

25. Na základe uvedených dôvodov dovolací súd považoval dovolanie žalovanej v tejto časti za dôvodné, a preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v zmeňujúcom výroku týkajúceho sa úrokov z omeškania zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

26. Žalovaná rovnako napadla výroky odvolacieho súdu vo vzťahu k náhrade trov konania. Tieto považovala za nezrozumiteľné a zmätočné. Žalobca sa domáhal celkovo náhrady nemajetkovej ujmy 200.000 eur, resp. podľa odvolacieho súdu 222.800 eur, čo bola suma zjavne neprimeraná a premrštená s tým, že dôležité na posúdenie tohto nároku je kritérium predvídateľnosti výsledku rozhodnutia všeobecným súdom. Žalobca nemohol dôvodne očakávať, že súd jeho žalobe vyhovie v celom rozsahu s tým, že v čase posledného vyjadrenia žalobcu bolo už účinné ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v súčasnom znení, ktoré stanovilo maximálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy, čo predstavuje 50-násobok minimálnej mzdy v rozhodnom období, teda v čase prepustenia žalobcu z výkonu trestu odňatia slobody v roku 2007, čo pri minimálnej mzde 268,87 eur predstavuje maximálne odškodnenie vo výške 13.433,50 eur. Okrem toho odvolací súd porušil právo žalovanej na spravodlivý proces, pretože procesne neprípustným a arbitrárnym spôsobom rozdelil nárok na náhradu trov konania na dva samostatné nároky a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 100 % za situácie, kedy si túto žalobca uplatnil v premrštenej sume. Rozhodnutie o trovách konania samostatnými výrokmi vo vzťahu ku každému nároku spôsobuje neprehľadnosť a zmätočnosť pri rozhodnutí o konkrétnej výške trov konania.

26.1. Pri rozhodovaní o trovách konania dospel odvolací súd k záveru, že vzhľadom na samostatný skutkový a právny charakter nárokov uplatnených žalobou je nevyhnutné osobitne rozhodnúť o nároku na náhradu trov konania podľa výsledku ohľadne každého z uplatnených nárokov. Pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania o zaplatenie majetkovej škody bolo nevyhnutné zobrať do úvahy výsledok celého konania, kedy žalovaná bola v spore pomerne úspešnejšia, pričom jej úspech predstavuje 95,48 % a úspech žalobcu 4,52 %. Žalovanej tak vznikol nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 90,96 %. Preto odvolací súd uložil žalobcovi povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania v rozsahu 90,96 %. Čo sa týka rozhodovania o trovách konania o náhradu nemajetkovej ujmy, základ nároku bol daný a výška nároku závisela od úvahy súdu. Preto sa výška náhrady trov konania odvíja len od prisúdenej sumy bez ohľadu na pôvodný predmet konania a v tejto časti súd rozhodol tak, že o náhrade trov konania pri nemajetkovej ujme bola uložená žalovanej povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania z prisúdenej sumy 25.800 eur v rozsahu 100 %, pričom o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí

uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

26.2. V sporových konaniach sa vo vzťahu k náhrade trov konania uplatňuje zásada úspechu, t. j. strane, ktorá mala vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov konania proti neúspešnej strane. Úspech vo veci sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti a výroku rozhodnutia, ktorým sa vo veci rozhodlo. Ak strana nemá plný úspech vo veci, vždy má čiastočný úspech vo veci, t. j. každá strana je sčasti úspešná a sčasti neúspešná. Ak mala teda strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov buď pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. V zmysle § 255 CSP je teda povinnosť platiť trovy konania založená na princípe úspechu vo veci, z ktorej je okresný súd povinný vychádzať. V zmysle § 255 CSP bolo teda povinnosťou odvolacieho súdu s poukazom na čiastočný úspech sporových strán náhradu trov konania pomerne rozdeliť a o nároku na náhradu trov konania rozhodnúť jedným výrokom.

26.3. Ustanovenie § 255 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP ukladá súdu povinnosť rozhodnúť o nároku na náhradu trov konania jedným výrokom, ktorým sa konanie končí, a to ako o celku. Žalovaná preto dôvodne poukázala na to, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania bolo potrebné zohľadniť pomer úspechu a o nároku na náhradu trov konania rozhodnúť jedným výrokom (rozhodnutia NS SR sp. zn. 7Cdo/339/2021, 7Cdo/255/2021).

27. Odvolací súd síce správne skonštatoval základné premisy pre stanovenie nároku na náhradu trov konania tak, že pri nároku na plnenie titulom škody bolo nevyhnutné zobrať do úvahy výsledok celého konania, kedy žalovaná bola v spore pomerne úspešnejšia, a pri trovách konania o náhradu nemajetkovej ujmy, základ nároku bol daný aj výška nároku závisela od úvahy súdu, a preto sa výška náhrady trov konania odvíja len od prisúdenej sumy bez ohľadu na pôvodný predmet konania. Pochybenia sa však dopustil v tom smere, pokiaľ o týchto nárokoch rozhodol dvoma samostatnými výrokmi. Na základe uvedených dôvodov dovolací súd považoval dovolanie žalovanej v tejto časti za dôvodné, a preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vo výrokoch o náhrade trov konania zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Odvolací súd v ďalšom konaní je povinný opätovne rozhodnúť o nároku na náhradu trov konania.

27.1. Pri nároku na náhradu trov nemajetkovej ujmy bol žalobca 100 %-ne úspešný z priznanej sumy 25.800 eur (pretože vo zvyšku nároku, kde sa celkovo spolu domáhal zaplatenia sumy 200.000 eur výška plnenia závisela od úvahy súdu a nie je možné ho považovať za neúspech žalobcu), ku ktorej je potrebné pripočítať nárok na náhradu majetkovej škody vo výške 2.674,77 eur. Zostatok nárokov, týkajúcich sa náhrady majetkovej škody, v časti ich zamietnutia, predstavujú potom neúspech žalobcu.

28. Odvolací súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania takto nepostupoval, a preto je jeho rozhodnutie v tejto časti nepreskúmateľné natoľko, že trpí vadou podľa § 420 písm. f) CSP.

29. Dovolanie žalovanej je preto čiastočne vo vzťahu k výrokom o úrokoch z omeškania a náhrade trov konania prípustné a súčasne aj dôvodné. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Jeho povinnosťou je vec opätovne prejednať a rozhodnúť.

30. Okresný súd Banská Bystrica uznesením z 20. decembra 2023 č. k. 16C/218/2015-387 vydaným vyšším súdnym úradníkom rozhodol, že výška náhrady trov konania žalobcu je 40 eur a trov právneho zastúpenia žalobcu je 4.719,98 eura (výrok I.) a výška náhrady trov konania žalovanej je 0 eur (výrok II.). Proti tomuto uzneseniu podala žalovaná sťažnosť, ktorú Okresný súd Banská Bystrica uznesením z 27. mája 2024 č. k. 16C/218/2015-410 zamietol. Dovolací súd preto zrušil čiastočne nielen rozsudok odvolacieho súdu, ale aj súvisiace uznesenia súdu prvej inštancie o výške trov konania a zamietnutí sťažnosti. Dovolací súd je totiž podľa § 439 písm. a) CSP viazaný rozsahom dovolania okrem prípadov, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý. Výrokom závislým od rozhodnutia o napadnutom výroku je taký výrok, ktorého obsah je viazaný na iný výrok s tým, že sám osebe neobstoí, pokiaľ by tento iný výrok odpadol alebo bol zmenený. O samotnej výške náhrady trov konania strán sporu bude preto v posudzovanej veci znova rozhodnuté v ďalšom konaní, a to po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP).

31. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.